

Suositus 13/2019/kultur D 2019

Aikaisempi asiakirjanumero A 1809/kultur
Käsittelijä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokuntavaliokunnan mietintö, joka koskee

suositusta 13/2019: Kansanopisto-opiskelijoiden liikkuvuuden ja pohjoismaisen kansanopistoyhteistyön edellytysten parantaminen

Ehdotus

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa,

että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee ilmoituksen tiedoksi ja katsoo suosituksen 13/2019: Kansanopisto-opiskelijoiden liikkuvuuden ja pohjoismaisen kansanopistoyhteistyön edellytysten parantaminen neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Tausta

Suositus on muotoiltu seuraavasti:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se avaa Pohjoismaiden kansanopisto-opiskelijoille mahdollisuuden hakea henkilökohtaista tukea Nordplus Vuxen -ohjelmasta kattamaan lisäkustannuksia, joita kansanopiston kurssikokonaisuuden käyminen toisessa Pohjoismaassa aiheuttaa.

että se perustaa pohjoismaisten kansanopistojen tiedotustyötä varten Nordplusiin tukiohjelman, jossa kerrotaan opiskelijoiden mahdollisuudesta opiskella toisen Pohjoismaan kansanopistossa.

että se perustaa Nordplusiin tukiohjelman, jonka avulla kansanopistot voivat vahvistaa pohjoismaista profiiliaan.

Pohjoismaiden ministerineuvoston ilmoitus

Nordplus on Pohjoismaiden ministerineuvoston suurin koulutusohjelma elinikäisen oppimisen alalla. Se koostuu viidestä osaohjelmasta: Nordplus Junior, Nordplus Kor-

keakoulutus, Nordplus Aikuiskoulutus, Nordplus Horisontal ja Nordplus Pohjolan kielet.

Nordplusia ohjaa koulutus- ja tutkimusministerineuvoston (MR-U) hyväksymä ohjelma-asiakirja, joka toimii myös Baltian maiden kanssa solmittujen kahdenvälisen Nordplus-yhteistyösopimusten pohjana. Nordplusin nykyisen ohjelmakauden (2018–2022) ohjelma-asiakirja esitettiin Pohjoismaiden neuvostolle ministerineuvoston ehdotuksena 31. lokakuuta 2017.

Nordplusin tavoitteena on edistää ja tukea ohjelmaan osallistuvien maiden laitosten yhteistyötä ja verkostoitumista, ja liikkuvuustoiminta voi sisältyä tähän.

Kuten Nordplusin ohjelma-asiakirjasta käy ilmi, liikkuvuustoiminnan tukihakemuksia voivat jättää vain laitokset tai organisaatiot, eivät yksityishenkilöt. Liikkuvuustoiminnan tukea voi hakea yhteistyöhön, johon osallistuu aktiivisesti vähintään kaksi laitosta, joista vähintään yksi on lähettäjälaitos/-organisaatio ja yksi isäntälaitos/-organisaatio eri Nordplus-maissa.

Nordplus-ohjelmassa ei ole erityisiä henkilökohtaisia tukijärjestelmiä lukuun ottamatta mahdollisuutta hakea tukea toimintarajoitteisten oppilaiden ja opiskelijoiden lisäkulojen kattamiseen liikkuvuustoiminnassa. Nordplusin tavoitteen perusteella Pohjoismaiden ministerineuvosto ei halua tällä hetkellä muuttaa ohjelman perusperiaatteita ja käynnistää uusien hakijaryhmien henkilökohtaista hakua. Tällainen muutos kasvattaisi myös huomattavasti ohjelman hallinnollisia kuluja.

Tiedotustoiminnan osalta Pohjoismaiden kansanopistot voivat jo nykyään hakea Nordplusista tukea verkostoitumiseen, liikkuvuustoimintaan ja erilaisiin hankkeisiin (niiden kehittämiseen tai viestintä- ja tiedotustoimintaan).

Kansanopistojen pohjoismaisen profiilin vahvistamismahdollisuudet on jo otettu huomioon nykyisessä Nordplus-ohjelmassa. Kansanopistot ja niiden kansalliset yhdistykset ovat hyvin aktiivisia Nordplus Aikuiskoulutus -ohjelmassa. Kansanopistot edustavat keskimäärin noin seitsemää prosenttia kaikista organisaatioista, jotka ovat saaneet tukea Nordplus Aikuiskoulutus -ohjelmasta kolmen viime vuoden aikana. Ne ovat saaneet tukea liikkuvuustoimintaan kahdenvälisen opettaja- ja oppilasvaihtojen muodossa sekä erilaisiin kehitys- ja verkostohankkeisiin. Kansanopistot ovat saaneet tukea myös Nordplus Horisontal -ohjelmasta konferensseihin, joita ei tueta Nordplus Aikuiskoulutus -ohjelmasta. Kansanopistot osallistuvat myös toisinaan verkostokumppaneina Nordplus Junior -ohjelmaan oppilasvaihtojen yhteydessä.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo suosituksen näin ollen osittain toteutuneeksi.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta toteaa, että Pohjoismaiden opetusministerit eivät halua muuttaa Nordplus-ohjelman hakujärjestelmän perusperiaatteita niin, että yksittäiset kansanopisto-opiskelijat voisivat hakea tukea kansanopisto-opintoihin toisessa Pohjois-

maassa. Valiokunta pitää tätä valitettavana, mutta ymmärtää, että kriteereitä on hankala muuttaa kesken nykyisen ohjelmakauden, joka jatkuu vuoteen 2022 saakka. Valiokunta odottaa, että asiaa arvioidaan ennen päätöstä uudesta kaudesta samaan tapaan kuin vuonna 2015. Edellisessä arvioinnissa ei tarkasteltu kansanopisto-opiskelijoiden liikkuvuusmahdollisuuksia, ja sen vuoksi valiokunta toivoo sitä tulevassa arvioinnissa.

Valiokunta kiittää tiedoista, jotka koskevat kansanopistoille ja kansanopistoorganisaatioille annettuja tukia tiedotus- ja liikkuvuustoimintaan. Valiokunta katsoo kuitenkin, kuten valiokuntaehdotuksessakin todetaan, että kansanopisto eroaa merkittävästi muista koulutuslaitoksista: se on vapaaehtoinen ja riippumaton, sillä ei ole yhteisesti sovittuja kurssiohjelmia ja sen vapaa sivistystyö on suunnattu nuorille ja aikuisille. Tulevassa arvioinnissa tulee huomioida tämä ja pohtia mahdollisuutta ottaa käyttöön omat kriteerit kansanopistoille ja yksittäisille opiskelijoille.

Tämän perusteella Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että asia merkitään tiedoksi ja katsotaan neuvoston osalta loppuun käsitellyksi.

Pohjolassa 27. huhtikuuta 2020

Angelika Bengtsson (SD)

Ann-Sofie Alm (M)

Camilla Gunell (ÅSD)

Heidi Viljanen (sd.)

Henrik Møller (S)

Jorodd Asphjell (A)

Jouni Ovaska (kesk.)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Lars Mejern Larsson (S)

Marianne Synnes Emblesvåg (H)

Mikko Kinnunen (kesk.)

Norunn Tveiten Benestad (H)

Riikka Purra (ps.)